

Kohelet na temat marności

- [Kohelet na temat marności](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 1, w. 16-18, rozdz. 2, w. 1-6*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 735–736.
- Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 1, w. 1-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.
- Źródło: Józef Maria Bocheński, *Sens życia*, [w:] Józef Maria Bocheński, *Sens życia i inne eseje*, Kraków 1993, s. 16–17.
- Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 5, w. 17-19*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 739.
- Źródło: Czesław Miłosz, *Piosenka*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Kraków 1987, s. 311.
- Źródło: Roman Brandstaetter, *Kohelet w szufladzie*, [w:] tegoż, *Bardzo krótkie opowiadania*, Warszawa 1978, s. 115.
- Źródło: *Ajschylos i Kohelet*, [w:] Roman Brandstaetter, *Bardzo krótkie opowiadania*, Warszawa 1978, s. 115–116.
- Źródło: Zenon Ziółkowski, *Najtrudniejsze strony Biblii*, Warszawa 1989, s. 249–250.
- Źródło: *Księga Hioba, rozdz. 34, w. 10-27*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 561.

- Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 1-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.
- Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 10-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.
- Źródło: Jan Twardowski, *Oda do rozpaczy*, [w:] Jan Twardowski, *Rwane prosto z krzaka*, Warszawa 1996, s. 32.

Kohelet na temat marności

Vanitas

Źródło: Pierfrancesco Cittadini [czyt. pierfrancesko czitadini], domena publiczna.

Księga Koheleta jest biblijną księgą Starego Testamentu zaliczaną do ksiąg mądrościowych. Zawiera filozoficzne rozważania Koheleta o sensie ludzkiego życia, w którym wszystko ma swój czas: narodziny i śmierć, młodość i starość, płacz i śmiech, miłość i nienawiść, wojna i pokój. Mimo odwiecznej cykliczności życia, człowiek nie może pojąć sensu istnienia. Kohelet stwierdza, że wszystko jest marnością. W obliczu Boga żadne skarby materialne nie mają znaczenia.

Już wiesz

Przeczytaj wiadomości na temat *Księgi Hioba*.

Księga Koheleta

Część ksiąg biblijnych nosi tytuły wskazujące albo na ich bohatera (np. *Księga Hioba*), albo na wypowiadającą się w nich osobę. Ten drugi przypadek dotyczy m.in. *Księgi Koheleta*. Kohelet nie jest imieniem. W języku hebrajskim słowo to oznacza mędrca przemawiającego przed zgromadzeniem lub kaznodzieję. W odniesieniu do tej księgi biblijnej stosowana bywa też nazwa wywodząca się z greki, czyli *Księga Eklezjastes* (gr. *Ekklesiastes* – hebr. *Kohelet*). W pierwszym wersecie osoba wypowiadająca się w księdze przedstawia się jako syn Dawida. Następnie pojawiają się informacje wskazujące na Salomona (syna króla Dawida). Wiadomo jednak, że dzieło powstało wiele setek lat po śmierci tego władcy Izraela, najprawdopodobniej w III w. p.n.e.

Król Salomon

Źródło: Gustave Doré, 1866, domena publiczna.

Nieznanym autorowi powołał się na autorytet Dawida i Salomona, aby treści księgi zostały przyjęte jako niezaprzeczalna mądrość. Już w drugim wersecie twórca wypowiada słowa najważniejsze dla tego dzieła.

” **Księga Koheleta, rozdz. 1, w. 1-14**

- (1) Słowa Koheleta, syna Dawida, króla w Jeruzalem.
- (2) Marność nad marnościami, powiada Kohelet, marność nad marnościami – wszystko marność.
- (3) Cóż przyjdzie człowiekowi z całego trudu, jaki zadaje sobie pod słońcem?
- (4) Pokolenie przychodzi i pokolenie odchodzi, a ziemia trwa po wszystkie czasy.
- (5) Słońce wschodzi i zachodzi, i na miejsce swoje spieszy z powrotem, i znowu tam wschodzi.
- (6) Ku południowi ciągnąc i ku północy wracając, kolistą drogą wieje wiatr i znowu wraca na drogę swojego krążenia.
- (7) Wszystkie rzeki płyną do morza, a morze wcale nie wzbiera; do

miejsca, do którego rzeki płyną, zdążają one bezustannie.

(8) Mówienie jest wysiłkiem: nie zdoła człowiek wyrazić [wszystkiego] słowami. Nie nasyci się oko patrzeniem ani ucho napełni słuchaniem.

(9) To, co było, jest tym, co będzie, a to, co się stało, jest tym, co znowu się stanie: więc nic zgoła nowego nie ma pod słońcem.

(10) Jeśli jest coś, o czym by się rzekło: „Patrz, to coś nowego” – to już to było w czasach, które były przed nami.

(11) Nie ma pamięci o tych, co dawniej żyli, ani też o tych, co będą kiedyś żyli, nie będzie wspomnienia u tych, co będą potem.

(12) Ja, Kohelet, byłem królem nad Izraelem w Jeruzalem.

(13) I skierowałem umysł swój ku temu, by zastanawiać się i badać, ile mądrości jest we wszystkim, co dzieje się pod niebem. To przykre zajęcie dał Bóg synom ludzkim, by się nim trudzili.

(14) Widziałem wszelkie sprawy, jakie się dzieją pod słońcem. A oto: wszystko to marność i pogoń za wiatrem.

Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 1, w. 1-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.

Ćwiczenie 1.1

Wyjaśnij znaczenie określenia *Kohelet*.

Ćwiczenie 1.2

Na podstawie *Księgi Koheleta* sformułuj dwa argumenty potwierdzające słuszność tezy: *Swoistym mottem całej księgi są słowa: »Marność nad marnościami – wszystko marność«.*

Ćwiczenie 1.3

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 1.4

Określ funkcję powtórzenia słów o „marności” w wersecie 14.

Ćwiczenie 1.5

Na podstawie fragmentu *Księgi Koheleta* sformułuj dwa argumenty potwierdzające słuszność tezy: słowa „*A oto: wszystko to marność i pogoń za wiatrem*” są sentencją.

Ćwiczenie 1.6

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 1.7

Podaj tytuł utworu literackiego, innego niż *Księga Koheleta*, w którym występuje motyw *vanitas* i wyjaśnij, w jaki sposób jest w tym utworze realizowany.

Ćwiczenie 1.8

Wyjaśnij, jakie jest przesłanie przytoczonego fragmentu *Księgi Koheleta*.

” **Księga Koheleta, rozdz. 1, w. 16-18, rozdz. 2, w. 1-6**

Rozdział 1

(16) Tak powiedziałem sobie w sercu: „Oto nagromadziłem i przysporzyłem mądrości więcej niż wszyscy, co władali przede mną na Jeruzalem”, a serce me doświadczyło wiele mądrości i wiedzy.

(17) I postanowiłem sobie poznać mądrość i wiedzę, szaleństwo i głupotę. Poznałem, że również i to jest pogonią za wiatrem,

(18) bo w wielkiej mądrości – wiele utrapienia, a kto przysparza wiedzy – przysparza i cierpień.

Rozdział 2

(1) Powiedziałem sobie: „Nuże! Doświadczę radości i zażyję szczęścia!”
Lecz i to jest marność.

(2) O śmiechu powiedziałem: „Szaleństwo!”, a o radości: „Cóż to ona daje?”

(3) Postanowiłem w sercu swoim krzepić ciało moje winem – choć rozum miał zostać moim mądrym przewodnikiem – [...]

(4) I przyjrzałem się wszystkim dziełom, jakich dokonały moje ręce, i trudowi, jaki sobie przy tym zadałem. A oto: wszystko to marność i pogoń za wiatrem! Z niczego nie ma pożytku pod słońcem. [...]

(5) Cóż bowiem ma człowiek z wszelkiego swego trudu i z pracy ducha swego, którą mozoli się pod słońcem?

(6) Bo wszystkie dni jego są cierpieniem, a zajęcia jego utrapieniem. Nawet w nocy serce jego nie zazna spokoju. To także jest marność.

Źródło: *Księga Koheleta*, rozdz. 1, w. 16-18, rozdz. 2, w. 1-6, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań-Warszawa 1998, s. 735-736.

Ćwiczenie 2.1

Wyjaśnij, jaką funkcję pełnią wielokrotnie użyte wykrzyknienia w przywołanym fragmencie *Księgi Koheleta*.

Polecenie 1

Przedstaw w formie mapy myśli, jaką wizję świata i człowieka prezentuje Kohelet.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Wpisz nazwy dwóch środków językowych charakterystycznych dla stylu biblijnego i każdy z nich zilustruj przykładem z tekstu.

Ćwiczenie 4

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 2

Zredaguj wypowiedź argumentacyjną na temat: „bo w wielkiej mądrości – wiele utrapienia, a kto przysparza wiedzy – przysparza i cierpień”.

” Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 10-14

(10) Przyjrzałem się pracy, jaką Bóg obarczył ludzi, by się nią trudzili.

(11) Uczynił wszystko pięknie w swoim czasie, dał im nawet wyobrażenie o dziejach świata, tak jednak, że nie pojmie człowiek dzieł, jakich Bóg dokonuje od początku aż do końca. (12) Poznałem, że dla niego nic lepszego, niż cieszyć się i o to dbać, by szczęścia zaznać w swym życiu. (13) Bo też, że człowiek je i pije, i cieszy się szczęściem przy całym swym trudzie – to wszystko dar Boży. (14) Poznałem, że wszystko, co czyni Bóg, na wieki będzie trwało: do tego nic dodać nie można ani od tego coś odjąć. [...]

Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 10-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.

” Księga Hioba, rozdz. 34, w. 10-27

(10) Więc posłuchajcie, rozumni mężowie: Bóg jest daleki od grzechu, Wszechmocny – od nieprawości. (11) Według czynów każdemu zapłaci, odda, kto na co zasłużył. (12) Nie, Bóg nie działa zdradliwie ni Wszechmocny praw niczyich nie łamie. [...] (19) On nie schlebia książętom, bogacza nie stawia przed biednym, bo wszyscy są dziełem rąk Jego. (20) Wszak giną nagle wśród nocy, burzy się naród – mijają, ciemiejąc bez trudu się strąca. (21) Utkwił On swój wzrok w drogę ludzi i widzi wszystkie ich kroki. [...] (26) Chłoscze ich jako grzeszników, na miejscu zewsząd widocznym: (27) za to, że odeszli od Niego, że dróg Jego wszystkich nie strzegli.

Źródło: *Księga Hioba, rozdz. 34, w. 10-27*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 561.

Ćwiczenie 5

Porównaj obraz Boga we fragmentach *Księgi Koheleta* i *Księgi Hioba*.

Ważne!

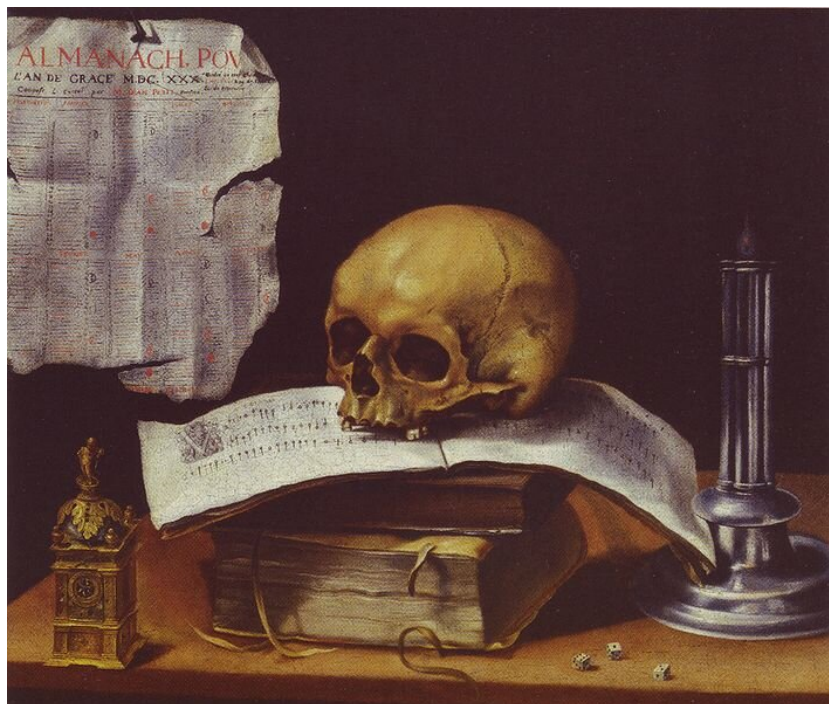
Wielokrotnie powtarzana w *Księdze Koheleta* [sentencja](#) w różnych językach brzmi:

- język polski: „Marność nad marnościami i wszystko marność”.
- język hebrajski: „Hawel hawelim hakol hawel”.
- łacina: „Vanitas vanitatum et omnia vanitas”.

Łacińskojęzyczna wersja stała się źródłem pojęcia *vanitas*.

Definicja: vanitas

jeden z najważniejszych motywów w sztuce światowej; nawiązując do *Księgi Koheleta*, koncentruje się na podkreślaniu powszechności przemijania oraz ulotności wszystkiego, co łączy się z człowiekiem; w sztukach plastycznych wiążą się z *vanitas* takie rekwizyty: czaszka, zegar, klepsydra, kwiaty (cięte), owoce, spalająca się świeca czy zamknięta księga

Martwa natura wanitatywna

Źródło: Sebastian Stoskopff, 1630, Kunstmuseum w Bazylei, domena publiczna.

Wszystko marność...

” Józef Maria Bocheński

Sens życia

Jest w *Starym Testamencie* słynne zdanie: „haweł hawelim hakol Haweł” – w polskim (co prawda nie całkiem ścisłym) przekładzie: „marność nad marnościami i wszystko marność”. Wszystko, co człowiek może spotkać w życiu, do czego może dążyć i czego może używać, jest marne, nie warte zachodu, nie ma więc sensu. A więc i samo nasze życie nie ma sensu. [...] Ten pogląd albo, powiedzmy ostrożniej, tę interpretację biblijnego zdania, chcę nazwać tutaj „hawelizmem”. Jest on w najróżniejszych kręgach kulturalnych bardzo rozpowszechniony. [...] Toteż hawelizm wywierał w dziejach i wywiera ciągle jeszcze ogromny wpływ na ludzi. [...] Ale powoli przyszedłem do przekonania, że hawelizm jest złowrogim głupstwem. Aby się o jego fałszywości przekonać, wystarczy je zanalizować. Ta analiza przybiera taką mniej więcej postać: Nie można wątpić, że niektórzy ludzie przeżywają niekiedy chwile, w których ich życie sensu nie ma [...]. Tylko, że hawelizm twierdzi znacznie więcej, a mianowicie, mówi to samo o wszystkich ludziach i wszystkich chwilach ich życia. Można to sformułować tak: Życie żadnego człowieka nie ma w żadnej chwili sensu. A że życie człowieka ma dokładnie wtedy sens, kiedy albo istnieje cel, do którego on w tej chwili dąży, albo on tej chwili używa, wynika z powyższego twierdzenia także, że: Żaden człowiek w żadnej chwili ani nie dąży do jakiegoś celu, ani nie używa tej chwili. To ostatnie zdanie jest oczywiście fałszywe. Aby tego dowieść wystarczyłoby wykazać, że istnieje choćby jeden człowiek i jedna chwila, w której ten człowiek do czegoś dąży. W rzeczywistości pewne jest znacznie mocniejsze twierdzenie, a mianowicie, że znakomita większość ludzi dąży do czegoś w znakomitej większości chwil. Przeczyć temu może tylko

ten, kto np. nigdy nie cierpiał na ból zębów, nie był głodny, nie pragnął na serio kobiety, ani nie wziął udziału w zawodach sportowych. Otóż życie normalnych ludzi jest pełne takich sytuacji. A skoro życie ma sens, gdy człowiek do czegoś dąży, wolno postawić twierdzenie, że: Życie większości ludzi ma sens w większości chwil. To znaczy, że hawelizm jest fałszem.

Źródło: Józef Maria Bocheński, *Sens życia*, [w:] Józef Maria Bocheński, *Sens życia i inne eseje*, Kraków 1993, s. 16–17.

Stara kobieta przed lustrem

Źródło: Bernardo Strozzi [czyt. bernardo strocci], domena publiczna.

Ćwiczenie 6.1

Obrazowi *Stara kobieta przed lustrem* nadaje się również tytuły: *Próżność* lub *Vanitas*. Wyjaśnij, czy są one zasadne.

Ćwiczenie 6.2

Zredaguj na podstawie fragmentu tekstu Bocheńskiego hasło *hawelizm*, które mogłoby się znaleźć w *Słowniku języka polskiego*.

Ćwiczenie 6.3

Na podstawie obu tekstów sformułuj dwa argumenty potwierdzające słuszność tezy:
Hawelizm jest złowrogim głupstwem.

Ćwiczenie 6.4

Podaj, jaki motyw łączy *Księgę Koheleta* i fragment *Sens życia* Józefa Bocheńskiego i wyjaśnij – odwołując się do obu utworów – czy został on zrealizowany w ten sam sposób.

Źródłem motywu *vanitas* poszukuje się w *Księdze Koheleta*, jednak nie wszystkie jej rozdziały mają jednoznacznie pesymistyczną wymowę.

” Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 1-14

- (1) Wszystko ma swój czas, i jest wyznaczona godzina na wszystkie sprawy pod niebem:
- (2) Jest czas rodzenia i czas umierania, czas sadzenia i czas wrywania tego, co zasadzono,
- (3) czas zabijania i czas leczenia, czas burzenia i czas budowania,
- (4) czas płaczu i czas śmiechu, czas zawodzenia i czas płasów,
- (5) czas rzucania kamieni i czas ich zbierania, czas pieszczot cielesnych i czas wstrzymywania się od nich,
- (6) czas szukania i czas tracenia, czas zachowania i czas wyrzucania,
- (7) czas rozdzierania i czas zszywania, czas milczenia i czas mówienia,
- (8) czas miłowania i czas nienawiści, czas wojny i czas pokoju.
- (9) Cóż przyjdzie pracującemu z trudu, jaki sobie zadaje?
- (10) Przyjrzałem się pracy, jaką Bóg obarczył ludzi, by się nią trudzili.
- (11) Uczynił wszystko pięknie w swoim czasie, dał im nawet wyobrażenie o dziejach świata, tak jednak, że nie pojmie człowiek dzieł, jakich Bóg dokonuje od początku aż do końca.
- (12) Poznałem, że dla niego nic lepszego, niż cieszyć się i o to dbać, by szczęścia zaznać w swym życiu.

(13) Bo też, że człowiek je i pije, i cieszy się szczęściem przy całym swym trudzie – to wszystko dar Boży.

(14) Poznałem, że wszystko, co czyni Bóg, na wieki będzie trwało: do tego nic dodać nie można ani od tego coś odjąć. [...]

Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 3, w. 1-14*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 737.

Ćwiczenie 7.1

Wyjaśnij, dlaczego w przywołanym fragmencie nie pojawia się słowo *marność*.

Ćwiczenie 7.2

Nazwij figurę stylistyczną w wersety 2-8. Jaką pełni ona funkcję?

Ćwiczenie 7.3

Sformułuj dwa argumenty popierające tezę, że podany fragment *Księgi Koheleta* jest optymistyczny.

Ćwiczenie 7.4

Scharakteryzuj obraz Boga zawarty we fragmencie *Księgi Koheleta*.

” Księga Koheleta, rozdz. 5, w. 17-19

(17) Oto, co ja uznałem za dobre: że piękną jest rzeczą jeść i pić, i szczęścia zażywać przy swojej pracy, którą się człowiek trzyma pod słońcem, jak długo się liczy dni jego życia, których mu Bóg użył: bo to tylko jest mu dane.

(18) Dla każdego też człowieka, któremu Bóg daje bogactwo i skarby i któremu pozwala z nich korzystać, wziąć swoją część i cieszyć się przy swoim trudzie – to Bożym jest darem.

(19) Taki nie myśli wiele o dniach swego życia, gdyż Bóg go zajmuje radością serca.

Źródło: *Księga Koheleta, rozdz. 5, w. 17-19*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań–Warszawa 1998, s. 739.

Ćwiczenie 8.1

Wyjaśnij, jaką koncepcję ludzkiego życia prezentuje Kohelet.

Ćwiczenie 8.2

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Wszystko przemija

” Czesław Miłosz

Piosenka

Jakakolwiek jest boleść, będzie więcej boleści.

Noc jest czarna, ale będzie czarniejsza.

Dobrze takim co żyli, ale w porę odeszli.

Ty więc nie bierz spraw ludzkich do serca.

Los był prosty, ale będzie krzywy.

Czysta woda zostanie zatruta.

Kto jest mądry będzie nieszczęśliwy,

A głupiemu szczęście jak pokuta.

Gwiazda wszędzie i zaraz przeminie.

Na czekaniu puste lata zbiegną.

Co upadło, zetjeje w ruinie.

I goryczą będzie ziemskie piękno.

Źródło: Czesław Miłosz, *Piosenka*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Kraków 1987, s. 311.

Polecenie 3

Napisz wypracowanie na temat: „Do czego potrzebny nam Kohelet?”. Rozważ problem, odwołując się do:

- wiersza *Piosenka* Czesława Miłosza,
- wybranej lektury obowiązkowej,
- wybranych kontekstów.

Przedstaw również swoje zdanie i je uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 400 wyrazów.

” Zenon Ziółkowski

Najtrudniejsze stronicie Biblii

Według niektórych biblistów Księga Koheleta jest „zgorszeniem Starego Testamentu”. Przesadne to stwierdzenie. Jest ona po prostu inna od reszty [ksiąg sapiencjalnych](#) i tak napisana, że do dnia dzisiejszego toczy się dyskusja nad jej układem, sposobem przekazywania myśli, a nawet zawartą w niej nauką. [...] Próby te nie są zadowalające, każda z nich jednak dorzuca coś do wspólnych poszukiwań, przyczyniając się do rozwiązania tej [...] „trudności nad trudnościami”. [...] W tym zamęcie wypowiedzi i znaczeń jest pewna myśl, a uwydatnia się ona wyraźniej, gdy spojrzymy na tę Księgę całościowo, czyli jednocześnie na poszczególne jej rozdziały. Wówczas się okaże, iż „myślą przewodnią Księgi Koheleta nie jest głoszenie, że wszystko jest marnością [...]”. Centralną ideą Księgi jest „człowiek poszukujący szczęścia za pomocą mądrości”. Gdy od tej strony spojrzymy na jej treść, możemy znaleźć odpowiedź na pytanie, czego nas ona uczy: ukazuje mianowicie szczęście ludzkie i mądrość, przedstawia swoiste pojęcie Boga i problem nagrody za uczciwe życie. [...] A więc wezwanie do radości, a nie pesymizm. Zniechęcające określenie „marność”, jak i pojawiające się sprzeczności

zwracają uwagę na niewłaściwą drogę poszukiwania radości i jej zażywania. To odkrycie wynika u Koheleta z jego pojęcia Boga, którego działalności nigdy nie poddaje ocenie, nigdy nie stwierdza, że jest ono także „marnością”. Wszystko pochodzi z rąk Boga, dlatego należy korzystać z życia, mając nadzieję lepszych dni [...]. Wezwanie do radości nie jest apelem cynicznym czy zachętą do bezmyślnego używania. Ludzkiemu postępowaniu powinna towarzyszyć świadomość, że każdy człowiek zda przed Bogiem rachunek ze swoich czynów.

Źródło: Zenon Ziółkowski, *Najtrudniejsze strony Biblii*, Warszawa 1989, s. 249–250.

Ćwiczenie 9.1

Określ warunek poprawnego odczytania sensu *Księgi Koheleta*.

Ćwiczenie 9.2

Czy przesłanie *Piosenki* Czesława Miłosza jest zgodne z motywem przemijania, obecnym w biblijnej Księdze Koheleta? Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu tekstów.

Ćwiczenie 9.3

Wyjaśnij, dlaczego Bóg nie jest „marnością” w tekście Z. Ziółkowskiego, *Najtrudniejsze strony Biblii*.

Ćwiczenie 9.4

W świetle słów autora tekstu wyjaśnij, na czym polega mądrość.

” Roman Brandstaetter

Kohelet w szufladzie

W starym biurku Anzelma usadowił się kornik. W prawej szufladzie, trzeciej od dołu.

– Czy warto tyle pracować, korniku? – pewnego dnia spytał go Anzelm, gdy otworzywszy szufladę, ujrzał w niej nową porcję pyłu,

leżącą na papierach.

– Czy sądzisz – odparł kornik – że po twojej pracy pozostanie coś więcej niż garstka szarego pyłu na dnie starej i butwiejącej szuflady, którą nazywacie Ziemią?

A na to Anzelm:

– Wybacz, korniku, ale jednak jest pewna różnica między twoim bezmyślnym drażeniem drzewa a moją twórczością.

– Twórczością? Twórczością nazywasz bezskuteczne drażnienie rzeczywistości?

– Jesteś bezczelny – odpowiedział Anzelm – zawezwę stolarza, który zrobi z tobą porządek...

– Fi – rzekł niedbale kornik – Do ciebie też kiedyś przyjdzie stolarz, marny pyszałku.

Anzelm ze złością zatrzaskał szufladę i pomyślał: ten kornik chyba czytał Księgę Koheleta...

Źródło: Roman Brandstaetter, *Kohelet w szufladzie*, [w:] tegoż, *Bardzo krótkie opowiesci*, Warszawa 1978, s. 115.

Polecenie 4

Napisz esej, w którym rozważysz słowa: „... ten kornik chyba czytał Księgę Koheleta”.

” Roman Brandstaetter

Ajschylos i Kohelet

Ajschylos powiedział: „Wiedzę zdobywa się przez cierpienie”. Kohelet powiedział: „Wiedza pogłębia nasze cierpienie”. Anzelm siedział w fotelu i rozmyślał nad tymi dwoma zdaniem. Nie wiedział, któremu z nich należy przyznać słuszność. Greckiemu dramaturgowi czy biblijnemu filozofowi? W końcu doszedł do wniosku, że należy połączyć z sobą oba zdania, a wtedy powstanie myśl, która w sposób doskonały określi dramat ludzkiego istnienia: „Wiedza, którą zdobyliśmy przez cierpienie, pogłębia nasze cierpienie”.

Źródło: *Ajschylos i Kohelet*, [w:] Roman Brandstaetter, *Bardzo krótkie opowiesci*, Warszawa 1978, s. 115–116.

Polecenie 5

Napisz wypowiedź argumentacyjną na temat: „Wiedzę zdobywa się przez cierpienie”.

Rozważ problem, odwołując się do:

- *Ajschylosa i Koheleta* Romana Brandstaettera,
- utworów literackich z dwóch różnych epok,
- wybranych kontekstów.

Przedstaw również swoje zdanie i je uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 400 wyrazów.

” Jan Twardowski

Oda do rozpaczy

Biedna rozpaczy
uczciwy potworze
strasznie ci tu dokuczają
moralisci podstawiają nogę
asceci kopią
lekarze przepisują proszki żebyś sobie poszła
nazywają cię grzechem
a przecież bez ciebie
byłbym stale uśmiechnięty jak prosię w deszcz
wpadałbym w cięły zachwyty
niehumanitarne
okropny jak sztuka bez człowieka
niedorosły przed śmiercią
sam obok siebie

Źródło: Jan Twardowski, *Oda do rozpaczy*, [w:] Jan Twardowski, *Rwane prosto z krzaka*, Warszawa 1996, s. 32.

Polecenie 6

Zredaguj szkic interpretacyjny wiersza ks. Jana Twardowskiego *Oda do rozpacy*.

Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.

Sens życia

Ćwiczenie 10

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Zadaniowo

Polecenie 7

Wyszukaj w różnych źródłach trzech obrazów wykorzystujących motywy wanitatywne.

Przygotuj ich opis bibliograficzny. Zebrane materiały możesz dodać poniżej:

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Wyjaśnij, co symbolizuje czaszka na obrazie [Pietera Claesza](#), *Vanitas* – martwa natura* (1625) i jaki ma związek z motywem *vanitas*.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.